

Mira Menac-Mihalić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
mmenac@ffzg.hr

OPĆESLAVENSKI LINGVISTIČKI ATLAS U ZAVODU ZA LINGVISTIČKA ISTRAŽIVANJA

U članku se daje pregled dosadašnjega i plan budućega rada hrvatskoga povjerenstva projekta *Općeslavenskoga lingvističkog atlasa* u okviru *Zavoda za lingvistička istraživanja*, što je ilustrirano kartama i drugim priložima koji su najvećim dijelom nastali u *Zavodu za lingvistička istraživanja*.

U *Zavodu za lingvistička istraživanja* već dvadesetak godina jednom tjedno održavaju se radni sastanci hrvatskoga povjerenstva projekta *Općeslavenski lingvistički atlas* (OLA)¹ na kojima se prikuplja, ispisuje i interpretira hrvatska dijalektološka građa, izrađuju se karte, nastaju knjige.

Projekt iz lingvističke geografije *Općeslavenski lingvistički atlas i Europski lingvistički atlas*, pri ministarstvu znanosti i pri *Hrvatskoj zakladi za znanost*, vodili su akademici Dalibor Brozović, Petar Šimunović i Ranko Matasović. Rad na OLA nastavljen je u sklopu projekta *Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju*, voditelja akademika Gorana Filipija pri *Hrvatskoj zakladi za znanost*.²

Međunarodno povjerenstvo za OLA pak osnovano je još 1958. godine pri Međunarodnom slavističkom komitetu, u kojem odonda do danas

---

¹ Međunarodni projekt OLA u skoro svakoj slavenskoj zemlji ima svoje nacionalno povjerenstvo. Usto u tim zemljama postoji i OLA kao nacionalni projekt (ili kao dio projekta), u okvirima koje to lokalna situacija omogućava, obično pri nacionalnim akademijama znanosti.

² Rad je napisan u okviru projekta »Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju (LinGeH)« koji pri HAZU financira Hrvatska zaklada za znanost pod brojem HRZZ 3688.

rade lingvisti, slavisti, dijalektolozi, povjesničari svih slavenskih jezika. Pri akademijama znanosti i umjetnosti osnovana su nacionalna povjerenstva za izradbu OLA, tako da hrvatsko povjerenstvo pri HAZU radi već šezdesetak godina. Izrađen je Upitnik OLA s oko 3 i po tisuće pitanja, što je omogućilo skupljanje podataka na fonetskoj, fonološkoj, prozodijskoj, morfološkoj, sintaktičkoj, tvorbenoj, leksičkoj i semantičkoj razini (usp. 1. prilog). Kao rezultat terenskih istraživanja za OLA skupljena je baza podataka s dijalektološkom građom u svim slavenskim zemljama i Njemačkoj. Tako je nastala i vrlo vrijedna hrvatska dijalektološka građa, koja se čuva u *Zavodu za lingvistička istraživanja*. Svesci atlasa predstavljaju i interpretiraju golemu skupljenu jezičnu građu te utvrđuju lingvističke odnose između istraženih slavenskih punktova.

L	50	'кљув птицы' /напр., курицы/ кљув — kljun — dziób
FP	51	<i>Nsg</i> kridlo крыло — krilo — skrzydło
PM	52	<i>Npl</i>
PM	53	<i>Gpl</i>
SI	54	<i>dem</i> крылышко — krilce — skrzydełko
F	55	летит — leti — leci
F	56	дроздъ drozнь дрозд — drozd — drozd
SIF	57	ščęglъ щегол — štiglic, češljugar — szczygieł
F	58	dětyljъ dęteljъ dętylъ дятел — detao, <i>duaa</i> djeteo — dzięcioł
LSI	59	'кукушка' / <i>Cuculus canorus</i> / кукушка — kukavica — kukułka
F	60	kukajetъ kukujetъ кукует — kuka — kuka
F	61	(j)astrebъ -bъ ястреб — jastreb — jastrząb
F	62	<i>Nsg</i> оръль орел — oгаo — orzeł
F	63	<i>Npl</i>
L	64	'жаворонок' / <i>Alauda arvensis</i> / жаворонок — ševa — skowronek
F	65	skovornъkъ gajvornъkъ žavornъkъ жаворонок — <i>sm</i> skrjanec — skowronek
LSI	66	'перепелка' / <i>Coturnix coturnix</i> / перепелка — prepelica — przepiórka
F	67	perperъka перепелка — prepelica — przepiórka
LSI	68	'куропатка' / <i>Perdix perdix</i> / куропатка — jarebica — kurapatwa
SIF	69	jaskol- lastav- lastov(-ica) -ъka) ласточка — lasta, lastavica — jaskółka

Prilog 1: primjer pitanja iz Upitnika OLA, Вопросник 1965:79

Na temelju Upitnika skupljeni su podatci o jezičnim pojavama u 850 naseljenih punktova, od čega u četrdesetak hrvatskih govora – čakavskih, kajkavskih i štokavskih – u zemlji i inozemstvu, usp. Prilog 2.

Hrvatski punktovi OLA

22. Žminj. RH	44. Vrbanj. RH
23. Cres. RH	45. Otok. RH
24. Dobrinj. RH	65. Cavtat. RH
25. Rukavac. RH	52. Gradište. RH
26. Močila. RH	56. Lastovo. RH
27. Domagović. RH	44a. Kruč. (Acquaviva Collecroce). Italija
28. Domaslovec. RH	46. Guber. BiH
29. Sveti Križ Začretje. RH	48. Dobretići. BiH
30. Cubinec. RH	49. Vijaka. BiH
31. Prelog. RH	51. Tramošnica. BiH
32. Virje. RH	57. Grude. BiH
33. Trnovac. RH	59. Kreševo. BiH
34. Brinje. RH	146a. Stinjaki (Stinatz). Austrija
35. Trebarjevo Desno. RH	147a. Čemba (Schandorf). Austrija
37. Sali. RH	148a. Pajngrt (Baumgarten). Austrija
39. Magića Mala. RH	150. Pogan (Pogány). Mađarska
40. Strizivojna. RH	151. Dušnok (Dusnok). Mađarska
41. Valpovo. RH	153. Homok (Fertőhomok). Mađarska
42. Komiža. RH	168. Klokotič. (Clocotici). Rumunjska
43. Trogir. RH	

Prilog 2: Hrvatski punktovi OLA

Na kartama i u komentarima sinkroni se i dijakroni odnosi prikazuju u nizu knjiga – atlasa u mnogim slavenskim zemljama. Izdani su u Beogradu, Bratislavi, Krakowu, Minsku, Moskvi, Pragu, Skopju, Warszawi, Wrocławu, Zagrebu:

OLA – fonetsko-gramatički niz

- 1 Refleksi *ě, Beograd, 1988.
- 2a Refleksi *e, Moskva, 1990.
- 2b Refleksi *o, Wrocław; Warszawa; Kraków, 1990.
- 3 Refleksi *br, *br, *bl, *bl, Warszawa, 1994.

- 4a Refleksi *v, *v, Zagreb, 2006.
- 4b Refleksi *v, *v, sekundarni samoglasnici, Skopje 2003.
- 5 Refleksi *o, Moskva, 2008.
- 6 Refleksi *e, Moskva, 2011.
- 9 Refleksi *tort, *tolt, *tert, *telt, *ort, *olt, Prag, 2020.

OLA – leksičko-tvorbeni niz

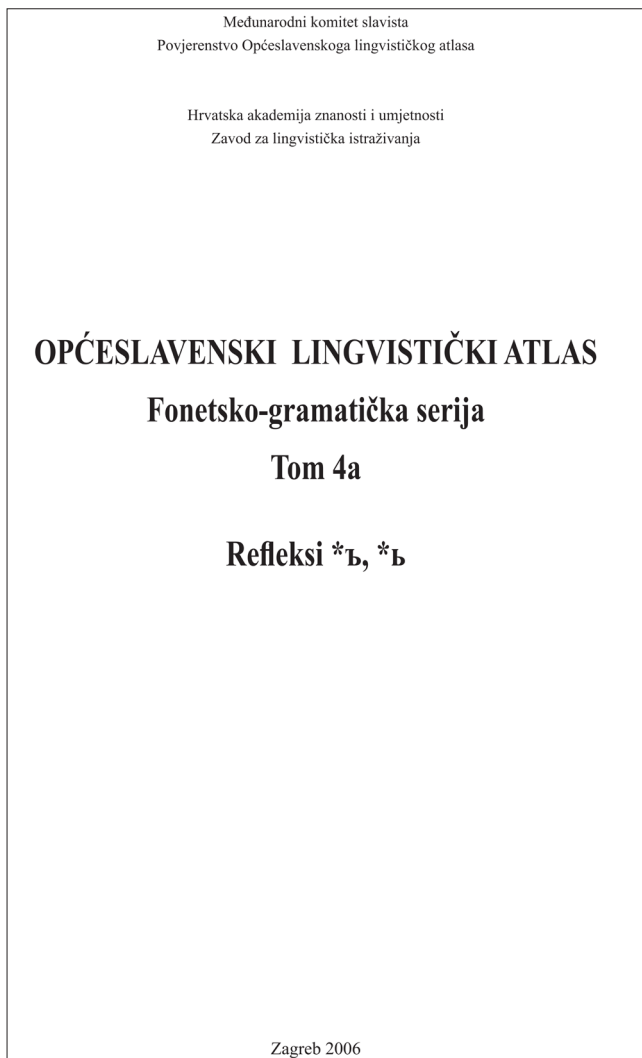
- 1 Životinjski svijet, Moskva, 1988.
- 2 Stočarstvo, Warszawa, 2000.
- 3 Biljni svijet, Minsk, 2000.
- 4 Poljoprivreda, Bratislava, 2012.
- 6 Kućanstvo i priprema hrane, Moskva, 2007.
- 8 Profesije i društveni život, Warszawa, 2003.
- 9 Čovjek, Kraków, 2009.
- 10 Narodni običaji, Moskva, 2015.
- 12 Osobine ličnosti, Moskva–St. Petersburg, 2020.

U prvom su nizu izrađene i izdane fonetsko-fonološke karte, u izradi su i morfološke. U drugom su nizu izdane i još su u izradi leksičko-semantičke i tvorbenne karte.

Refleksi jora i jera 4a je svezak u **fonetsko-gramatičkom** nizu. Izrađen je i izdan u Zagrebu u izdanju HAZU.

Akademik Dalibor Brozović, jedan od utemeljitelja OLA, veliki lingvist i dijalektolog, jedan od onih koji su stvarali koncepciju atlasa i jedan od suradnika u izradi Upitnika OLA, urednik je te knjige. On je napisao vrijedni teorijski uvodni tekst. Na knjizi su osim njega, upravo u Zavodu za lingvistička istraživanja, radili i Mijo Lončarić, Mira Menac-Mihalić, Vesna Zečević, Anita Celinić i Boris Kuzmić. Suradivali su i suradnici iz drugih slavenskih zemalja.

Prilog 3: Svezak 4a *Refleksi jora i jera*, OLA FG 2006: Zagreb

U knjizi su refleksi poluglasa u različitim položajima u pojedinim riječima prikazani na 61 karti.

Prilog 5.b: isječak karte *nog/ъ/ъ (M. Lončarić), OLA FG 2006:57

Na isječku te karte možemo vidjeti da je u hrvatskim govorima *for* dao *nulu*, *a*, *e*, *ɛ* te *ə*.

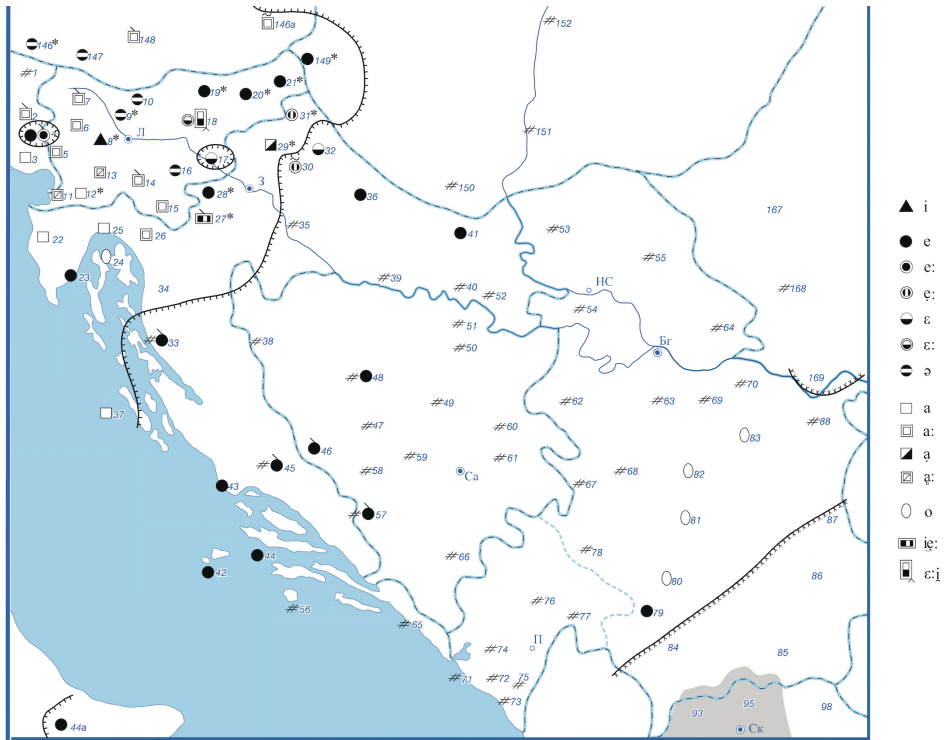

Prilog 6.b: isječak karte *němь/sь (B. Finka), OLA FG 2006:71

Na isječku u Prilogu 6.b vidi se da je *jer* uglavnom dao *a*, *e* ili *zatvoreno e*. Izoglosom su odvojeni govori u kojima je refleks naglašen.

Prilog 7.a: isječak karte *sъ m/ъ/nojъ (D. Brozović, Z. Topolinjska),
OLA FG 2006:83

Na karti *sъ m/ъ/nojъ, koju je izradio akademik Dalibor Brozović u suautorstvu, kartografirana je *jor* u instrumentalu zamjenice *ja*. U Prilogu 7.a, na isječku te karte, vidi se da je osim refleksa nula, dakle *sa mnom*, u našim govorima potvrđeno *srednje*, *zatvoreno* i *otvoreno e*, *dvoglas ie*, a ili *o*. Izoglosom su izdvojeni govori u kojima se nije razvio refleks *jora* nego je oblik rezultat analogije s drugim padežima.

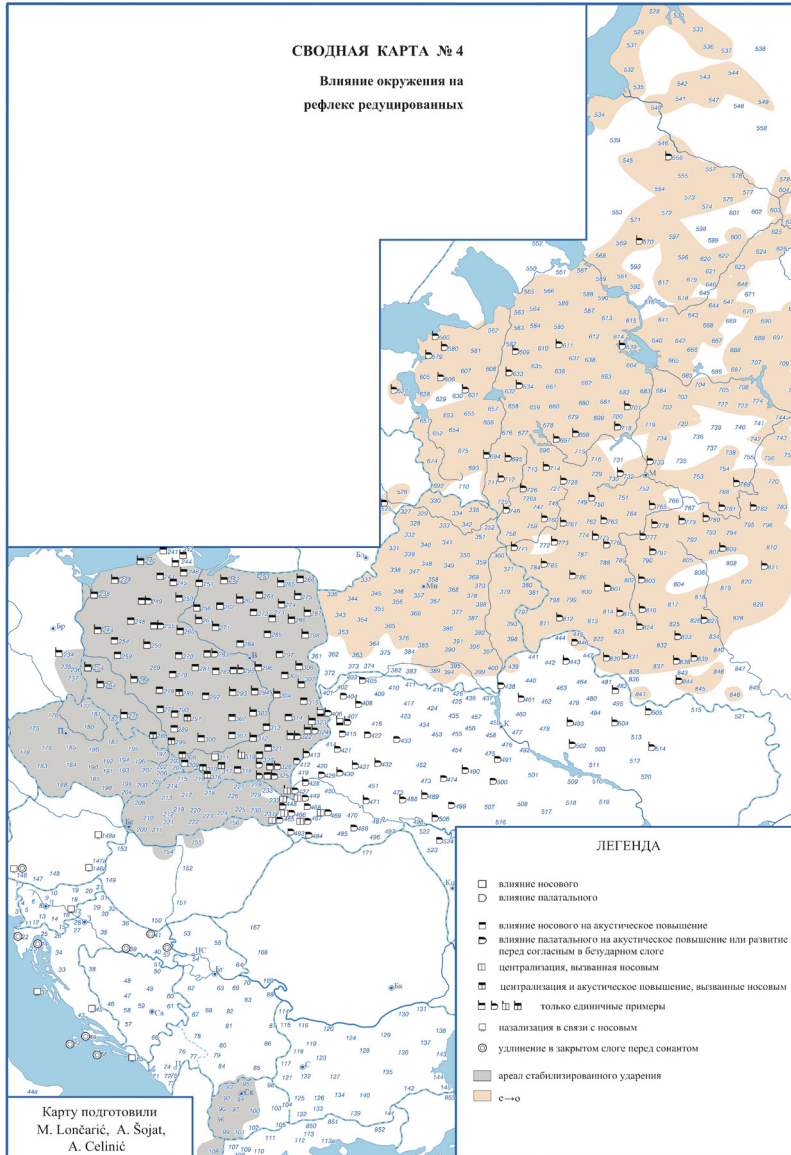

№ 28–29		Материал		FM 2782 Isg *sъ m/ъ/nojъ				
1	zəz m'lu	'sa monom	237	zo mnu	325	zə mnom	471	zo m'noj
2	za mā: no:	s 'monom	238–240	ze mno	326	ze mnom	472	zo m'nom
3	z 'manu,	səs 'mene	241	ze 'mnō	327–328	sa m'noj,	473	zō m'noju
	zəz 'manu	səs 'mene	242	ze mnō		sa m'noju	474–478	zo m'noju
4	z menò:, z mè: ne	86–87 səs 'mene, səs 'men	243 244	'zə mnō 'ze mnom	329–330 331–333	– sa m'noj	479 480	z' i m'noju zo m'noju,
5	z 'ma: nu	88 'sa mnom	245	ze mnō	334–335	–		zo m'noj
6	z 'ma: na	90 so mene	246	za mnō	336–341	sa m'noj	481	zo m'noju,
7	z mā: no	92–94 so mene	247	ze mno	342–344	–		zy m'noju,
8	z minò: j	95 səs mene	248	zə mnom	345–346	sa m'noju		zō m'noju
9	z mənò: j	96–97 so mene	249	za mnō ^m	347–359	–	482	zo m'noju
10	z mə'nuoj	98 səs 'mene	250	ze mnō	360	sa m'noj	483–484	yzo m'noj
11	jiz 'mā: nō	99–101 so mene	251	zə mnō	361	zo m'noju	485	zo m'noj
12	z 'man ^h o	102 so 'mene	252	ze mno	362–366	–	486–487	zo m'noj
13	z 'mā: no	103 so 'mene,	253		367–368	sa m'noju	488	zi m'noju
14	z mā: no	sos 'mene	254	sy mnom	369	–	489	zo m'noju
15	z 'ma: no	sos 'mene	255	zy mnom	370–371	sa m'noj		[ə'z' i m'noju]
16	z mənò: j	105 us 'mene	256	ze mnu	372	–		
17	z mē'nu: j	106 so mene	257	ze mno	373	zo ū'noju,	490	zo m'noju
18	z 'mē: nō, z 'mē: jnu	107 so 'mene 108 su 'mene	258	zy mnō, sy mnō	374–376	–	491	zo m'noju, zi m'noju
19	z mē'noj	109 so 'mene	259	zə mnom	377	sa m'noju	492–493	zo m'noju,
20	z 'menōj	110–111 su 'mene	260	ze mnom	378–379	–		izo m'noju
21	z 'menuf	112–113a səs 'mene,	261	ze mnu	380–381	sa m'noju	494–495	z' i m'noju,
22	s 'manun, s 'namun	114–145 əs 'mene	262 263	zə mnō ze mno	382 383	– izo m'noju	496–497	zo m'noju zo m'noj
23	is 'menu	146 z mənó:	264		384–400	–	498	zo m'noju
24	s 'monu: n	146a s mā: nō ^h	265	ze mnom	401–402	zo m'noju	499	z' i m'noju
25	s 'mano: n	147 z mənó:	266–267	ze mno	403	zu m'noju	500	zi m'noju,
26	s 'ma: no	147a iz 'mē: non	268	ze mnu	404	zu m'no, zu m'nojo		zo m'noju
27	z miē: nu	148 z mā: nə	269	zy mnom			501	z' i m'noju,
28	z 'menum	148a s 'manu: m,	270	zy mnom	405	zo m'noju		zo m'noju
29	z 'mānu	s mā: num	271	ze mnō	406	z i m'noju	502	
30	z mē: nu	149 z 'menov,	272		407	zō m'noju	503	z' i m'noju
31	z 'mē: nom	z 'menof	273	ze mnō	408	zu m'noju	504	z' i m'noju,
32	z 'menom	150–152 sà mnom	274	ze mno	409–411	zo m'noju		zo m'noju

Prilog 7.b: karta *sъ m/ъ/nojъ (D. Brozović, Z. Topolinjska), isječak iz građe, OLA
 FG 2006:82

U Prilogu 7.b isječak donosi dio građe za tu kartu.

Izrađene su i 4 uopćavajuće karte (Fonološki status jora, Fonološki status jera, Fonetski refleksi jora i jera, Utjecaj okruženja na refleks jora i jera). Na njima su sintetski prikazani rezultati svih pojedinačnih karata. Sve su te karte nastale upravo u *Zavodu za lingvistička istraživanja*. U Prilogu 8 donosi se jedna od tih uopćavajućih karata.

Prilog 8.a: Svodna karta 4: Utjecaj okruženja na refleks *jora* i *jera*
 (M. Lončarić, A. Šojat i A. Celinic), OLA FG 2006:161

СВОДНАЯ КАРТА № 4

Влияние окружения на рефлекс редуцированных

Мийо Лончарич, Антун Шойат, Анита Целинич

Сегментное влияние на рефлекс редуцированных можно условно разделить на две части:

1. Влияние отдельных согласных.
2. Особое развитие редуцированных в сочетании с другой фонемой, т.е. редуцированный и соседняя фонема вместе дают один рефлекс. Здесь имеется два случая:
  - а) редуцированный и *j* с тремя различными случаями:
    - aa). *jb-*, аб) *-b/bjb*, ав) *-bj-*
    - б) редуцированный и *v* в сочетании *vb(-)* дает один рефлекс.

I. Окружение, оказывавшее влияние

Из числа отдельных согласных на развитие редуцированного в отдельных пунктах и диалектах оказывали влияние предшествующие или следующие:

- назальные согласные
- палатальные согласные.

На развитие также влияла структура слога, точнее говоря, его закрытость.

II. Результаты влияния

Влияние было следующим:

- акустически повышенное произношение (повышение подъема гласного)
- акустически пониженное произношение
- тенденция к централизации (передвижение артикуляции в средний ряд)
- удлинение.

ОБЗОР

1. Назальные согласные

В большинстве пунктов влияние оказывал назальный согласный:

- а) большей частью повышение подъема гласного (акустическое повышение), главным образом в польских говорах
- б) в меньшей степени повлиял на тенденцию централизации (более центральное произношение), связанную с акустическим повышением, в польских говорах
- в) назальный повлиял на удлинение рефлекса гласного в закрытом слоге в штокавских диалектах, хорватских, боснийских и в одном хорватском чакавском п. (24)
- г) в меньшей степени повлиял на назализацию рефлекса, хотя ожидалось большее влияние, причем в хорватских и одном словенском и польском п. (37, 45, 146, 148а, 311).

2. Палатальные согласные

В меньшей степени на рефлекс редуцированного повлиял палатальный, причем посредством акустического повышения артикуляции, главным образом в украинских диалектах.

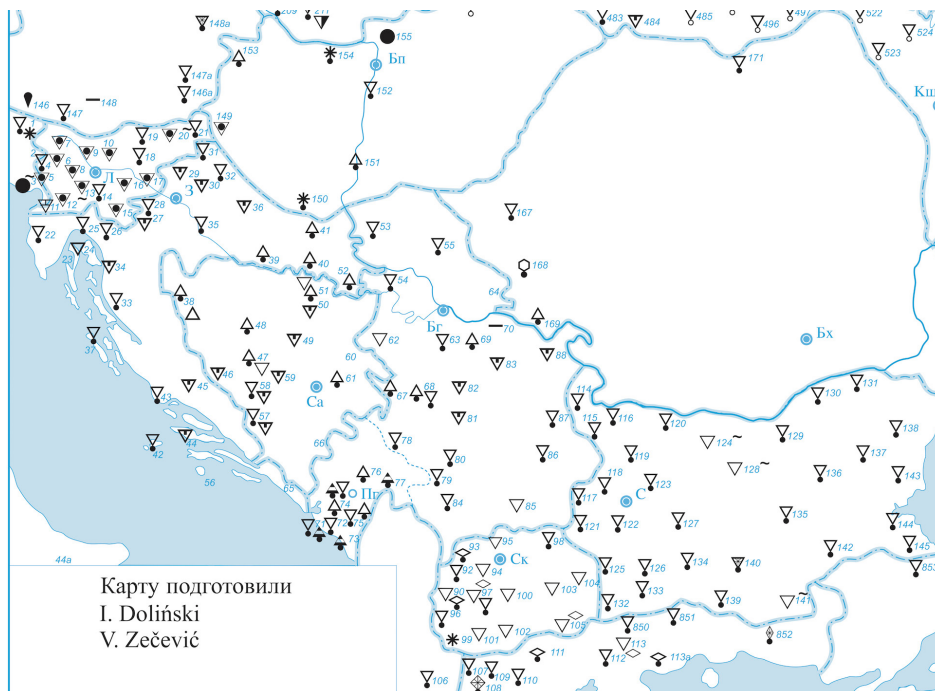
3. *e > o*

Особый случай представляет собой переход регулярного рефлекса *e* (< *b) > *o* в русских диалектах; это вторичное явление, охватывающее любое ударное *e* (каждое *e* в более старом слоге под ударением после мягкого согласного перед твердым), а также *e*, развившееся из редуцированного.

Prilog 8.b: komentar svodne karte 4: Utjecaj okruženja na refleks jora i jera
(M. Lončarić, A. Šojat i A. Celinić), OLA FG 2006:160

Sve karte imaju svoj lingvistički komentar u kojem su navedeni podatci o karakteristikama svakoga punkta i zakonitostima koje povezuju sve govore te grada.

Karte su rezultat timskoga rada pa su u nastanku naših karata sudjelovali i kolege iz drugih slavenskih zemalja, kao što i članovi hrvatskog povjerenstva OLA sudjeluju u izradi inozemnih karata i atlasa.

Prilog 9.a: isječak karte *srednji prst* (I. Doliński, V. Zečević), OLA LS 2009:109

L 1531 'СРЕДНИЙ ПАЛЕЦ'

сл. sredinec, х. srednjak, srednji prst, с. средняк, велики прст, м. среден прст, бг. среден пръст, ч. prostředníček, слц. prostredník, вл. srjedzny porst, нл. stježnjik, п. środkowy palec, бр. сярэні палец, ук. середній палець, р. средний палец

▽ s//erd-yn-b; // > t (м., 244), Б > Ъ (234, 235)	⊙ bol-ъš-b
▽ s//erd-yn-b pal-yc-ь; // > t (156, 226-232, н.)	⊙ drug-ъ рѣrst-ъ
▽ <t-ъ> s//erd-yn-b рѣrst-ъ; // > t (м., 122, 125, 209)	⊙ tret-ъ pal-yc-ь
▼ serd-in-yc-ь	⊙ duž-ъ pal-yc-ь
▼ serd-уš-ь	⊙ golēm-ъ
▼ serd-ъk-ov-ъ	⊙ golēm-ъ рѣrst-ъ
▼ serd-ъk-ov-ъ pal-yc-ь	⊙ sьrd-ъč-yn-ъ
▼ s//erd-yn-ik-ъ; // > t (216)	⊙ sьrd-ъč-yn-ъ pal-yc-ь
▼ serd-yn-j-ak-ъ	⊙ vel-ъ рѣrst-ъ
▼ po-s//erd-yn-b; // > t (207)	⊙ vel-ik-ъ; I > ь (321), K > g (241)
▼ po-s//erd-yn-b pal-yc-ь; // > t (288)	⊙ vel-ik-ъ pal-yc-ь; I > ь (266)
▼ pro-s//erd-yn-b; // > t	⊙ vel-ik-ъ рѣrst-ъ; I > ь (38, 48, 61, 188, 321)
▼ pro-s//erd-yn-b рѣrst-ъ; // > t	○ pal-yc-ь
▼ pro-s//erd-yn-ik-ъ; // > t	● рѣrst-ъ
▼ pro-s//erd-yn-ic-ъk-ъ; // > t	▼ (mitelfinger)-ъ (1)
▼ pro-s//erd-yn-j-ak-ъ; // > t; J > ø (210)	
▼ vь-s//erd-yn-b; // > t (н.)	

Prilog 9.b: isječak legende uz kartu *srednji prst* (I. Doliński, V. Zečević),
 OLA LS 2009:109

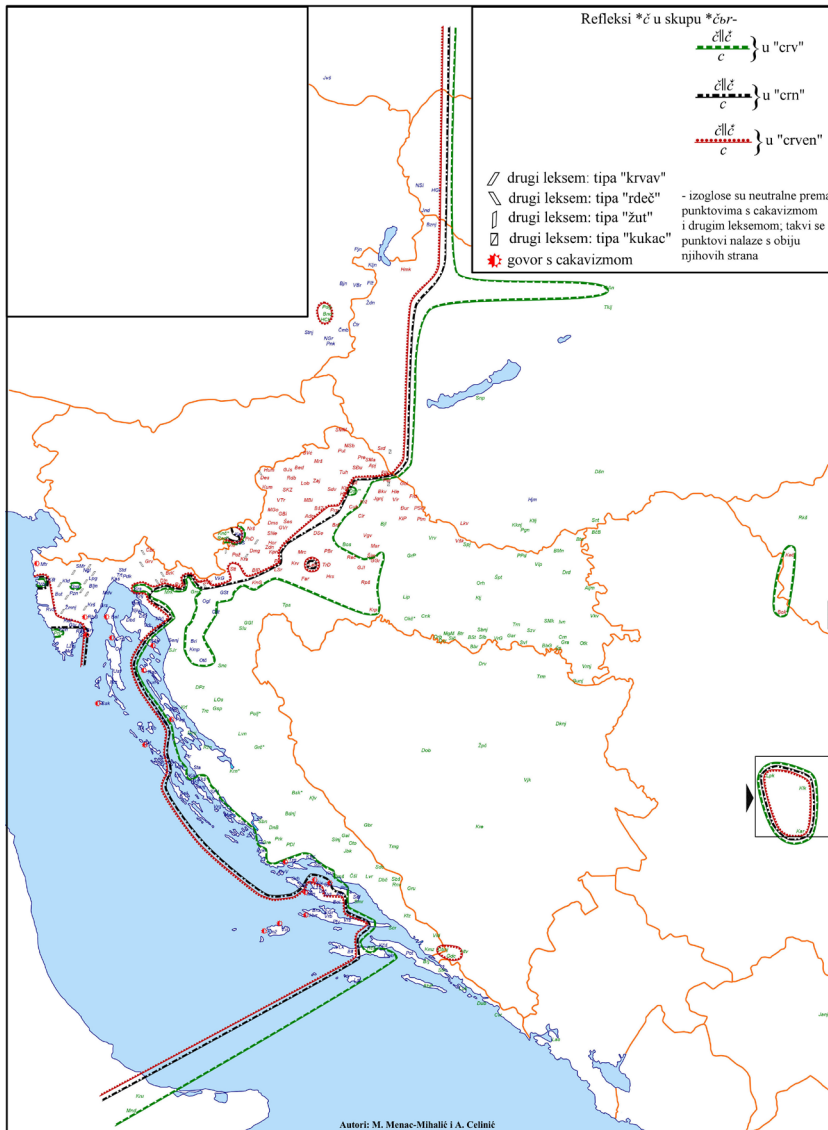
22 srednji prst	136 s'red'ən p'rəs	231–232 štednji: palec	333 s'redn'ij 'pal'ic	445 s'r'edn'ij 'pal'ac
23	137 s'redin p'rəs	233 se'redn'ij 'palec	334 s'a'redn'ij 'pal'ec	446 sy'redn'i 'palye'
24 s'ridni:	138 s'red'ən p'rəs	234 sr'edny palec	335 s'redn'ij 'pal'ec	447 se'redn'i 'palec'
25 s'redñi: prst	139 s'rad'n'ət p'rəs	235 sreč'ny palec	336–337	448 s'ren'ij 'palye'
26 s're:dñi prst	140 sre'dečn'ij p'rəs	236 'mitl'finger	338 s'a'redn'i 'pal'ec	449 se'ren'ij 'palye'
27 srē:dñak	{serd-ьč-ьn-ь prst-ь}	237 sreč'žansk'i prst	339 'pal'ac	450 sy'redn'ij 'palec'
28 srē:dñi prst		{serd-ь--an-ьsk-ь prst-ь}	340 s'redn'i 'pal'ic	451 s'o'redn'ij 'pal'ec,
29 sredñā:k	141 s'red'en (subst)		341 s'a'redn'i 'pal'ic	sy'redn'ij 'palec'
30 srē:dñak	142 s'redin p'rəs	238 drug'i palec {drug-ь pal-ьc-ь}	342 s'a'redn'ij	452 t'ret'ij 'pal'ec',
31 s're:dñi prst	143 s're:d'ən p'rəs		343 s'a'redn'i	se'redn'ij 'pal'ec'
32 s'redñi prst	144 s'red'ən p'rəs	239 srednji palec	344–346 s'a'redn'i 'pal'ac	453 s'o'redn'ij 'pal'ec',
33 sredñā:k	145 s'rad'ən p'rəs	240 sredni palec	347 s'a'redn'ij 'pal'ic	w'o'lyk'ij 'pal'ec'
34 sredñā:k	146 mitl'finger	241 'v'el'žj	348 s'a'redn'i	454 se'redn'ij 'palec'
35 srē:ini prst	146a srī:dñi prst, srī:dñi prst	242 ves't'jedni	349 s'redn'ij 'pal'ic	455 se'redn'ij 'palye'
36 sredñā:k		243 serdečni	350–351	456 s'o'redn'i 'pal'ec'
37 s'ri:dñi prst	147 te s'ri:dno pà:rst	244 st'ředny	352 s't'redn'ij 'pal'ic	457 se'redn'ij 'palec'
38 v'elki: p'jst, v'eliki: p'jst	147a s'ridni pars	245 sredni, 'vest'jedni	353–356 s'a'redn'i 'pal'ac	458 s'o'redn'ij 'palec'
39 v'eliki: p'jst	148 –	246 –	357 s'a'ren':i 'pal'ec	459 se'redn'i 'palec'
40 v'eliki p'jst	148a sred'inski p'j:s {serd-in-ьsk-ь prst-ь}	247 šrotkovy palec	358 s'a'redn'i 'pal'ac	460 se'redn'i 'palec'
41 'veliki prst	149 sa'r'di:nec	248 duzy palec, šrotkovy palec	359	461 se'redn'ij 'palye'
42 s'ri:lñi pà:rst	150 polov'ini p'jst {pol-ov-in-ь prst-ь}	249 serdečny pal'ec	360 'sr'edn'ij 'pal'ic	462 s'o'redn'ij 'pal'ec'
43 š'redñi prst	151 'v'eliki prst, 'v'eliki prst	250 šrotkovi, sredni	361 s'o'redn'ij 'palye'	463 'pal'ec'
44 s'redñak	151 'v'eliki prst, 'v'eliki prst	251 šredni palec	362 sa'redn'ij 'pal'ic	464 se'redn'ij 'pal'ec',
44a		252 ščedni palec, sredni palec	363 s'e'redn'ij 'pal'ec	se'red'n'a 'puč'ka
45 s'ridñā:k	152 s'redñi p'jst		364 s'a'ren':i	{serd-ьn-ь--A p'oč-ьk-a}
46 s'ridñā:k	153 'v'eliki prst	253	365 s'a'redn'i	
47 sredñi:, v'eliki: p'jst	154 prostranni: prst {pro-storn-ьn-ь prst-ь ?}	254 –	366 s'redn'i	465 syry'd'n'ij 'palye'
48 v'elki: p'jst	155 prst	255 serdečni	367 s'a'redn'i	466 sy'ryn'n'ij 'palye'
49 srē:na:k	156 prst	256 šrotkovy	368 s'a'redn'i 'pal'ac	467 sy'ryn':ak, sy'ryn':bij prst
50 sredñā:k	156 sredni palec	257 šrotkovy palec	369 'pal'ic	468 d'ruh'ij prst, se'ren:ij prst
51 s'redñi:, v'eliki: p'jst	167 s'redn'ij prst	258 –	370 's'redn'i 'pal'ə c	
52 v'eliki p'jst	168 d'rugi 'prst	259 palec šrotkovy, palec duzy	371 'sr'edn'ij 'pal'ic	469 se'redn:ij prst
53 s'redñi p'jst	169 'v'eliki 'prst		372 sa'redn'ij 'pal'ec	470 se'redn'ij 'palec'
54–55 s'redñi p'jst	171 se'redn'ij prst	260 šrotkovy palec	373 se'red'n'ij 'palec'	471 s'o'redn'ij 'pal'ec'
			374 se'redn'ij 'pal'ec'	

Prilog 9.c: isječak građe uz kartu *srednji prst* (I. Doliński, V. Zečević),
 OLA LS 2009:108

U Prilogu 9 primjer je jedne karte iz leksičko-tvorbenoga niza koju je izradila Vesna Zečević u suautorstvu. Donose se samo isječci, na kojima se vidi raznolikost: kako se u raznim slavenskim punktovima kaže *srednji prst*.

Osim konkretnih zadataka u okviru međunarodnoga projekta Općeslavenski lingvistički atlas, članovi OLA bave se i drugim temama u kojima su temelji toga atlasa – polazište. Tako nastaju različite karte na kojima su u centru pozornosti hrvatski govori.

U Prilogu 10 karta je Anite Celinić i Mire Menac-Mihalić koja izoglosama pokazuje reflekse *č u skupu *čvr u hrvatskim govorima.

Prilog 10: Celinić–Menac-Mihalić 2016:109

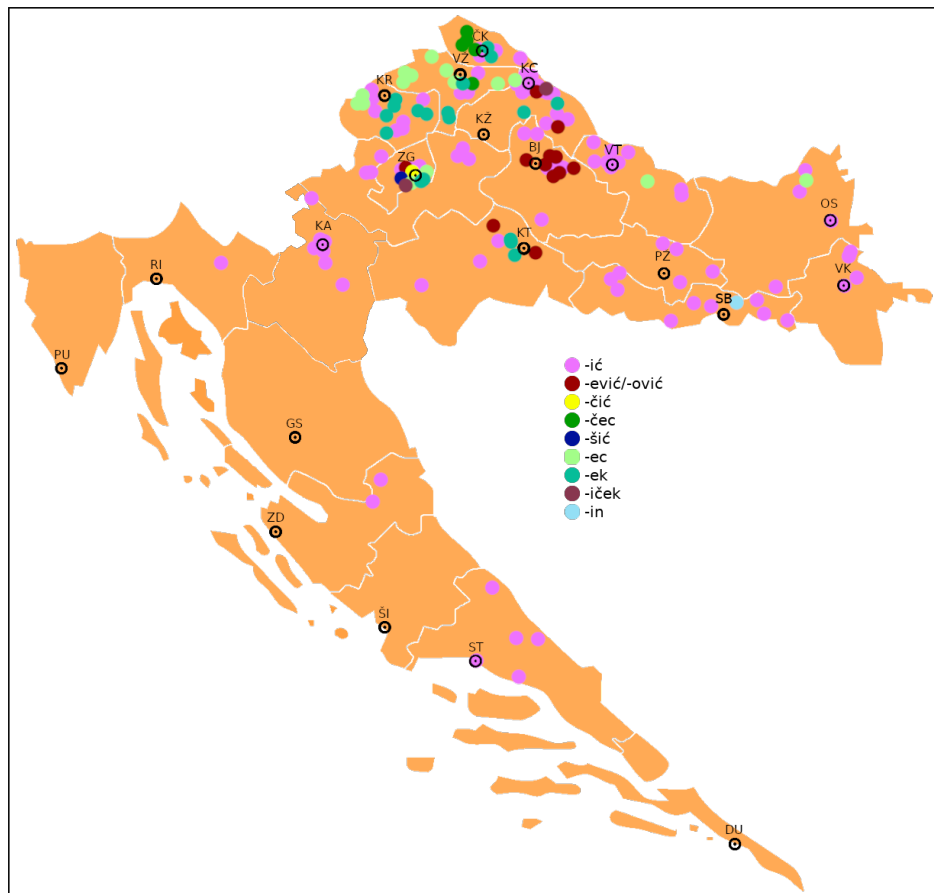

U Prilogu 11. akcenatska je karta Mije Lončarića koja, uglavnom na građi OLA, utvrđuje akcenatske tipove u hrvatskim govorima u Hrvatskoj i izvan nje.

Prilog 11: Akcenatski tipovi hrvatskih punktova za OLA, Lončarić 2019:prilog

Izrada jezičnih karata širi se i na druga područja filologije. U Prilogu 12 primjer je karte nastale na temelju antroponomastičkih istraživanja. Na karti Anđele Frančić pokazan je razmještaj prezimena nastalih od naziva za osobu koja kroji i šije odjeću s obzirom na tvorbene sufikse.

Prilog 12: Razmještaj prezimena nastalih od naziva za ‘osobu koja kroji i šije odjeću’ s obzirom na sufikse kojima su tvorena, Frančić 2019:75

OLA ima velike zadatke i planove. Kao i dosad prikupljat će se, analizirati i interpretirati hrvatska građa za povjerenstva OLA iz drugih zemalja. U idućem razdoblju hrvatsko povjerenstvo međunarodnog projekta OLA ima zadatak pripremiti knjigu *Pridjevi*, za što je potrebno puno truda, vremena i angažmana, posebno zato što još nije izrađen ni jedan morfološki tom. Još su u izradi tomovi koji obrađuju zamjenice, imenice i glagole.

Nadamo se da će naše, u međuvremenu prošireno i pomlađeno povjerenstvo (Martina Bašić, Anita Celinić, Anđela Frančić, Mijo Lončarić, Marija Malnar Jurišić, Marina Marinković, Mira Menac-Mihalić, Silvana Vranić, Vesna Zečević) i u budućnosti nastaviti uspješno raditi u ugodnom i prijateljskom okruženju Zavoda za lingvistička istraživanja.

Literatura

- Celinić, Anita; Mira Menac-Mihalić. 2016. Refleksi *č u skupu *čbr u hrvatskim govorima. *Romanoslavica*, LII, 2, 99–115.
- Frančić, Anđela. 2019. Geolingvistika i antroponomastička istraživanja. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 23, 55–80.
- Lončarić, Mijo. 2019. Prozodija hrvatskih punktova u Općeslavenskom lingvističkom atlasu – prilog geolingvističkim istraživanjima hrvatskoga jezika. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 3, 81–90.
- Вопросник Общеславянского лингвистического атласа. 1965. Москва: Наука.
- Общеславянский лингвистический атлас. Материалы и исследования. 1965. Москва: Наука.
- OLA FG: Общеславянский лингвистический атлас. Серия фонетико-грамматическая:
Выпуск 1. Рефлексы *ě. Српска академија наука и уметности, Београд 1988.
- Выпуск 2а. Рефлексы *е. Наука, Москва 1990.
- Выпуск 2б. Рефлексы *ѣ. Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków 1990.
- Выпуск 3. Рефлексы *br, *br̥, *bl, *bl̥. Instytut Języka Polskiego PAN, Warszawa 1994.
- Выпуск 4а. Рефлексы *b, *b̥. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 2006.
- Выпуск 4б. Рефлексы *b̄, *b̥̄. Вторичные гласные. Македонска академија на науките и уметностите, Скопје 2003.
- Выпуск 5. Рефлексы *o. Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. Институт славяноведения, Москва 2008.
- Выпуск 6. Рефлексы *e. Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. Институт славяноведения, Москва 2011.
- Выпуск 9. Рефлексы *tort, *tolt, *tert, *telt, *ort, *olt. Academia, Praha 2019.

- OLA LS: *Общеславянский лингвистический атлас. Серия лексико-словообразовательная:*
- Выпуск 1. Животный мир.* Наука, Москва 1988.
- Выпуск 2. Животноводство.* Instytut Języka Polskiego PAN, Warszawa 2000.
- Выпуск 3. Растительный мир.* Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Мінск 2000.
- Выпуск 4. Сельское хозяйство.* Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied. VEDA, Bratislava 2012.
- Выпуск 6. Домашнее хозяйство и приготовление пищи.* Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. Институт славяноведения, Москва 2007.
- Выпуск 8. Профессии и общественная жизнь.* Instytut Języka Polskiego PAN, Warszawa 2003.
- Выпуск 9. Человек.* Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków 2009.
- Выпуск 10. Народные обычаи.* Нестор-История, Москва 2015.
- Выпуск 12. Личные черты человека.* Нестор-История, Москва – Санкт-Петербург 2020.

The General Slavic Linguistic Atlas (OLA) in the Linguistic Research Institute

Abstract

The article provides an overview of the former and future plan of work of the Croatian Commission of the General Slavic Linguistic Atlas project within the Linguistic Research Institute, which is illustrated by maps and other attachments that were mostly created in the Linguistic Research Institute.

Ključne riječi: projekt Općeslavenski lingvistički atlas, Zavod za lingvistička istraživanja, karte, prilozi

Keywords: the General Slavic Linguistic Atlas project, the Linguistic Research Institute, maps, attachments